

Účast veřejnosti při rozpočtovém procesu a participační rozpočty

Ing. Lucie Sedmihradská, Ph.D.

Katedra veřejných financí VŠE v Praze

Mgr. Kateřina Vojtíšková, Ph.D.

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Participativní demokracie, Ústí nad Labem, 23. 4. 2015

Dobré příklady PR

USA – New York City / 2014-15 (4. cyklus)

- Akce „zdola“ - PBP (*“Sounds interesting, but that wouldn’t work here.”*)
- 30 mil \$, 24 okrsků, >250 volebních míst
- Ve 3. cyklu volilo >16 tis obyvatel, většinou žen a ne-bělochů, více než třetina se narodila jinde než v USA
- Nástroj umožňující zapojit skupiny obyvatelstva, které jsou obvykle z rozhodování vyloučeny (etnické minority, imigranti, mládež, ženy)

Slovensko – Bratislava Nové Město / 2014-15 (2. cyklus)

- Únor 2015 hlasování o projektech
- Akce „zdola“ – Utopia
- Hlavní důraz na deliberaci, budování participativních komunit
- 2 typy projektů: 1. Občanské projekty – spoluvytvářejí obyvatelé, dobrovolnictví; 2. Investiční zadání – realizuje městská část

Gaudího ulička v Bratislavě (2014)

podpořený občanský projekt

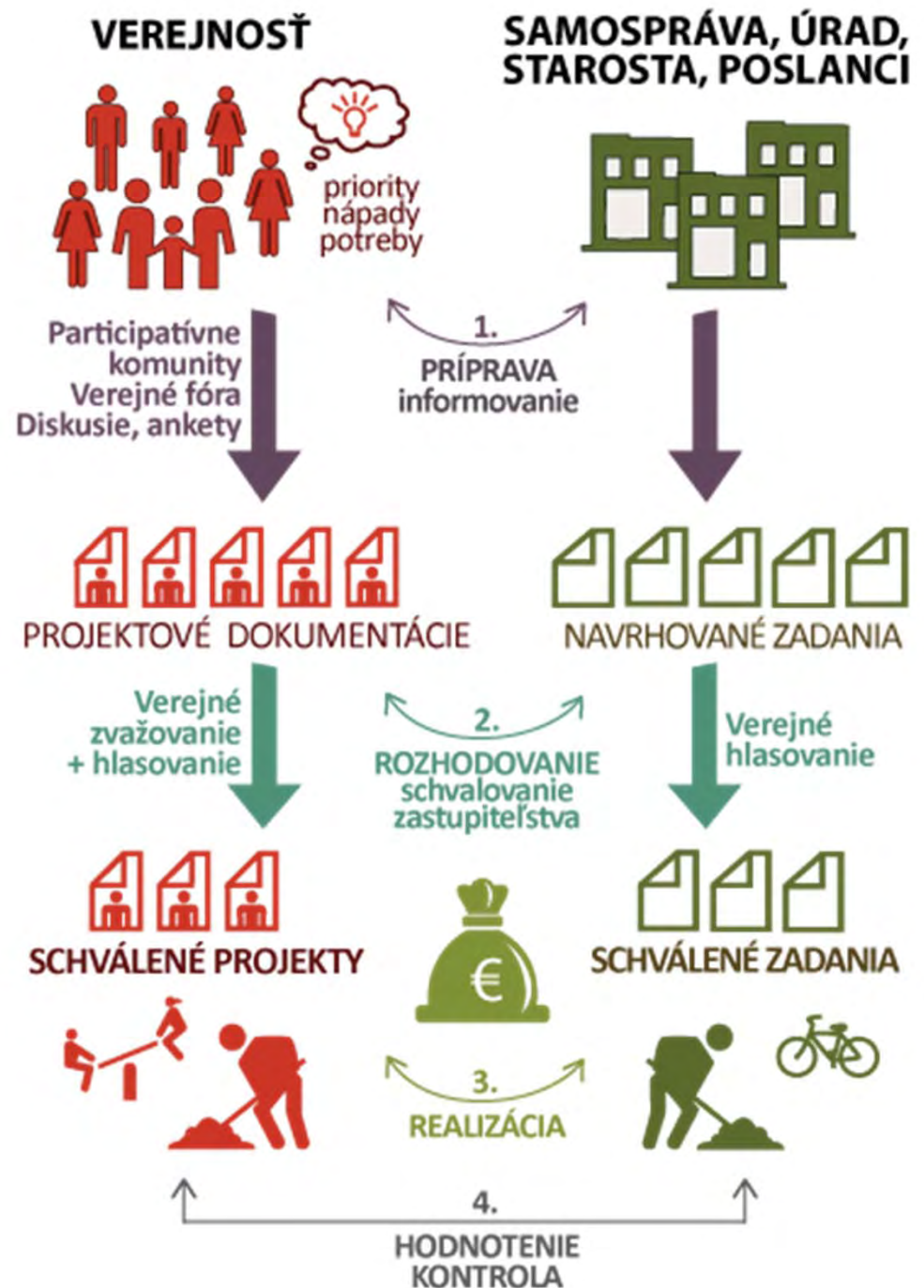
https://www.youtube.com/watch?v=4_mYsHc2KCA

Participativní rozpočet v Bratislavě – Novém Městě

1. Přímé rozhodnutí o tom, kam nasměřovat investice městské části
2. Pomoc při definování priorit
3. Prostor pro financování a seberealizaci občanských aktivit ve veřejném prostoru a ve veřejných službách

2 440 odovzdaných hlasovacích lístků
1 429 na internete
1 011 fyzicky
rozhodlo o poradí:
18 občianskych projektov
8 zadaní pre celú mestskú časť

Cyklus PR v Lisabonu

1. Evaluace, zveřejnění zprávy a příprava nového cyklu
2. Úprava pravidel
3. Přijímání návrhů
4. Technická analýza – příprava projektů
5. Průběžný seznam projektů
6. Analýza, zdůvodnění a příprava konečného seznamu projektů
7. Volba
8. Začlenění vybraných projektů do rozpočtu

Participativní rozpočtování - vymezení

*Demokratická procedura, která spojuje **tvorbu veřejných rozpočtů s občanskou participací**, účastí občanů na věcech veřejných, místní politice. Občané se zapojují do plánování rozpočtu a rozdělování veřejných prostředků.*

Mezi přínosy patří posílení vzájemné důvěry mezi občany a veřejnými institucemi/politiky.

Nutné podmínky specifické pro PR [Sintomer et al 2008]:

1. **Diskuse** o finanční / rozpočtové dimenzi;
2. **Samospráva** s volenými představiteli a úřadem;
3. **Opakující se** proces – cyklus;
4. Veřejná deliberace a diskuse **o prioritách** daného města, oblasti;
5. **Vykazatelnost** na výstupu, občanská kontrola.

Je PR je demokratickou sociální inovací vhodnou pro zavádění v českých městech?

Rozšíření PR

1989 – „kolébka“ Porto Alegre (cca 1,5 mil obyv., Brazílie)

Po 1990 – latinskoamerická expanze (Brazílie; Uruguay, Argentina, Ekvádor, Peru; Přes 140 měst)

Po 2000 – rozšíření do celého světa - Latinská Amerika, jižní a západní Evropa, Afrika, Severní Amerika,

Po 2010 – střední a východní Evropa: Polsko (od 2011 – Sopot, Warsaw, Kraków, Łódz, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Płock, ...), Slovensko (Bratislava, Bratislava-Nové Mesto, Banská Bystrica, Ružomberok) , ČR (MČ P7, Uničov ...?)

Národní legislativa: Peru, Dominikánská republika; podpora – Polsko
[Dias 2014]

Přínosy participativního rozpočtování

- **Politický** – podpora politické legitimacy („krize zastupitelské demokracie“), transparentnost a politická odpovědnost, budování důvěry mezi občany a institucemi/politiky.
- **Sociální** – otevírání možnosti účasti všech občanů na veřejném rozhodování přináší posilování občanské společnosti, vztahů mezi lidmi – sousedství, sociální kapitál, utváření komunit.
- **Manažerský** – vylepšení veřejného managementu, větší průhlednost, srozumitelnost, možnost kontroly, efektivita.
- **Vzdělávací** – seznámení občanů s rozpočtovým procesem a problematikou veřejných rozpočtů, nové informace a procesy fungování veřejné správy („demokracie v praxi“), uvědomění si potřeb ostatních obyvatel města.
- **Pěstování politické kultury** prostřednictvím veřejné diskuse, deliberace.

Otazníky participativního rozpočtování

- Bude mít zájem politik?
- Bude mít zájem občan?
- Nebudou participovat ti samí lidé jako vždy?
- Zvládne občan správně rozhodnout?
- Zvládne veřejná správa proces vést?
- Bude mít proces podporu shora i zdola?
- Bude proces udržitelný?
- Je důležitější kvantita (participace) či kvalita (deliberace)?

Závěr?

- Sdílení zkušeností, zahraniční příklady, odborná literatura
- Podpora partnerství mezi městy a občanskou společností, neziskovým sektorem
- Politická a institucionální podpora procesu – rozpočtový výhled, strategie města
- Mediální a informační kampaň – přizvat širokou veřejnost, zaměřit se na nové skupiny
- Vztít participaci vážně (ne trivializovat participaci) – „účelná participace“ [Vajdová in Čermák et al 2011: 57]

B. Barber (1996): „Demokracie je debatou o tom, co demokracie vlastně je.“

O. Císař: PR v ČR by měl být součástí širšího programu občanského vzdělávání a změny – institucionální, v postoji politických elit i občanů.

Další informace, zdroje

- www.participativnirozpocet.cz
- <http://www.obcanskevzdelavani.cz/>
- council.nyc.gov/pb
- <http://pr.banm.sk/liferay/projekty-2015>

Čermák, D., Vobecká, J. a kol. 2011. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Dias, N. (org.). 2014. *Hope for democracy. 25 years of participatory budgeting worldwide*. In Loco.

Sintomer, Yves, R. Traub-Merz, J. Zhang (eds.). 2013. *Participatory Budgeting in Asia and Europe. Key Challenges of Participation*. Palgrave Macmillan.

Sintomer, Y., C. Herzberg, A. Röcke. 2008. Participatory Budgeting in Europe: Potentials and Challenges. *International Journal of Urban and Regional Research*, 32(1): 164-178.

Rozhodujme o svém městě. Participativní rozpočet jako aktivní zapojení občanů a občanek do rozhodování. 2013. Sborník konference 8.-9.10.2013, Brno.

Děkuji za pozornost

Kateřina Vojtíšková

katerina.vojtiskova@soc.cas.cz

**BUDŻET
PARTYCYPACYJNY**
WARSZAWA 2015

**25
ANOS**

